

PĀRTIKAS UN VETERINĀRAIS DIENESTS INFORMĒ PAR AKTUĀLO PĀRTIKAS APRITES UN VETERINĀRAJĀ UZRAUDZĪBĀ

Valsts noteiktie obligātie izmeklējumi dzīvniekiem

Valstī ir noteiktas dzīvnieku infekcijas slimības - **govju enzootiskā leikoze, govju bruceloze, aitu un kazu bruceloze**, no kurām pēdējos gados ar Eiropas Komisijas lēmumiem (attiecīgi minētajām slimībām Eiropas Komisijas lēmums 2012/449/ES; lēmums 2012/204/ES; lēmums 2010/695/ES) Latvijai ir piešķirts oficiāli brīvas valsts statuss.

Lai nodrošinātu valsts statusa saglabāšanu valstī, saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem ir noteikti dzīvniekiem obligāti veicamie izmeklējumi (izmeklējumiem pakļauto novietņu sarakstu var meklēt valsts aģentūras „Lauksaimniecības datu centrs” mājas lapā http://www.ldc.gov.lv/lv/obligati_izmeklejum/). Piemēram, lai novietne saglabātu no leikozes oficiāli brīvu statusu, novietnē visiem liellopiem, kas vecāki par 24 mēnešiem, vienu reizi trijos gados jāveic leikozes laboratoriskie izmeklējumi. Par izmeklējumu savlaicīgu veikšanu ir atbildīgs dzīvnieku īpašnieks vai turētājs.

Par valstī noteikto prasību nepildīšanu, dzīvnieku īpašniekam vai turētājam tiek piemērots administratīvais sods, novietne zaudē statusu, kā arī dzīvnieku novietnei tiek piemēroti ierobežojumi, piemēram, tiek aizliegta attiecīgās sugas dzīvnieku pārvietošana un dzīvnieku, un to produkcijas tirdzniecība. Lai atjaunotu oficiāli brīvo novietnes statusu, dzīvnieku īpašniekam vai turētājam par saviem līdzekļiem jāveic izmeklējumi.

Klasiskais cūku mēris joprojām cirkulē mežacūku populācijā

PVD ir izdevies ierobežot klasiskā cūku mēra (KCM) izplatīšanos mājas cūku vidū, taču slimība joprojām turpina cirkulēt meža cūku populācijā – šogad slimība konstatēta 42 meža cūkām (visas Baltkrievijas pierobežā).

KCM apkarošanas pasākumu ietvaros PVD veic pastiprinātu mājas cūku uzraudzību un meža cūku vakcināciju pret šo slimību KCM inficētajā teritorijā. PVD inspektori sadarbībā ar medniekiem veic KCM vakcīnu izvietošanu meža cūku piebarošanas vietās 6 reizes gadā. Meža cūkas pret KCM turpinās vakcinēt arī nākamgad.

Lai nepieļautu cūku saslimšanu, dzīvnieku īpašniekiem jāievēro bioloģiskās drošības principi.

Āfrikas cūku mēra draudi un profilakse

2013. gada vasarā, Krievijas Federācijā un Baltkrievijā tika konstatēts Āfrikas cūku mēris (ĀCM), samērā tuvu Latvijas Republikas robežai.

ĀCM ir bīstama, ļoti infekcioza vīrusa izraisīta saslimšana cūku dzimtas dzīvniekiem. ĀCM vīruss ir ļoti izturīgs. Gaļā pie +4°C vīruss saglabājas 150 dienas, sālītā gaļā – 140 dienas, bet saldētā gaļā daudzus gadus.

Šī slimība, tāpat kā KCM, nav ārstējama, turklāt pret to nav izstrādāta vakcīna. Līdz ar to cūku novietnē, kurā slimība tiek konstatēta, jālikvidē visas cūkas, jāveic dezinfekcija, u.c., kā arī tiek noteikti tirdzniecības ierobežojumi valstij. Lai nepieļautu mājas cūku saslimšanu ar ĀCM, dzīvnieku īpašniekiem jāievēro bioloģiskās drošības principi.

Bioloģiskās drošības pamatprincipi dzīvnieku novietnēs

Bioloģiskā drošība (biodrošība) ietver samērā vienkāršu pasākumu kopumu, kas ikdienā veicami dzīvnieku novietnē, lai nepieļautu infekcijas slimību ievazāšanu. Galvenie pamatprincipi:

- nepieļaut mājas dzīvnieku kontaktu (gan tiešu, gan netiešu) ar savvaļas dzīvniekiem;
- iegādājoties jaunus dzīvniekus, sadarbībā ar praktizējošu veterinārārstu, noskaidrot dzīvnieku veselības statusu, ievestus dzīvniekus pirms pievienošanas pamatganāmpulkam novietot izolēti (vismaz 14 dienas);
- Regulāri ziņot par dzīvnieku turēšanu un pārvietošanu;
- dzīvnieku līķus, līdz tos savāc pārstādes uzņēmums, jāuzglabā tā, lai tiem nepieklūtu citi dzīvnieki, t.sk. putni;

- nodrošināt dezinfekcijas pasākumus – gan ikdienā (dezinfekcijas paklāji pie ieejas novietnēs, autotransporta ritošās daļas dezinfekcija), gan iesakām periodiski vismaz vienu reizi gadā pilnībā dezinficēt dzīvnieku novietnes, inventāru;
- nepieļaut nepiederošu personu atrašanos novietnē, bet apmeklētājus nodrošināt ar aizsargapģērbi, kurus pēc apmeklējuma atstāt novietnē;
- regulāri veikt deratizāciju, jo grauzēji var pārnēsāt dažādu slimību ierosinātājus, piem., trihinelozi, leptospirozi u.c.
- neizbarot dzīvniekiem virtuves ēdienu atliekas;
- neiet dzīvnieku novietnē ar to pašu apģērbi un apaviem, ar kuru apmeklēta cita novietne vai iets medībās.

Informācijas paziņošana par dzīvnieku turēšanu un pārvietošanu

Lai nodrošinātu atbilstošu uzraudzību un nekavējošu reaģēšanu slimību uzliesmojuma gadījumā, dzīvnieku īpašniekiem jābūt apzinīgiem un strikti jāievēro tiem noteiktie pienākumi: jāpaziņo informācija par dzīvnieku turēšanu un pārvietošanu Lauksaimniecības datu centram. Neskatoties uz to, ka pastāv augsts cūku slimību uzliesmojuma risks, joprojām liels skaits cūku īpašnieku šo informāciju nepaziņo, līdz ar to apgrūtinot PVD inspektoru darbu un radot apdraudējumu visai mājas cūku populācijai. Ja tiks konstatēts KCM vai ĀCM uzliesmojums, tad dzīvnieku īpašnieks par neregistrētajām nogalinātajām un iznīcinātajām cūkām nebūs tiesīgs saņemt kompensācijas no valsts.

Tāpat jebkuru dzīvnieku īpašnieku pienākums ir nekavējoties ziņot praktizējošam veterinārārstam par aizdomām par dzīvnieku saslimšanu. Cūku īpašniekiem jāņem vērā, ka, ja klasiskā cūku mēra vai Āfrikas cūku mēra uzliesmojuma gadījumā, viņi nebūs ziņojuši par dzīvnieku saslimšanu, īpašniekiem tiks noņemti atbalsta maksājumi, jo, saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtību lauksaimniecībai tiešā atbalsta shēmu ietvaros, nepaziņošana tiks uzskatīta par tīšu pārkāpumu, kurš radījis apdraudējumu dzīvnieku veselībai, un kura dēļ trešajām personām radušies finansiāli zaudējumi vai papildu izmaksas.

Atbildīga veterināro zāļu lietošana produktīvajiem dzīvniekiem

Izpratne par atbildīgu veterināro zāļu lietošanu ir būtisks priekšnoteikums, lai nodrošinātu zemnieku saimniecības aprūpē esošo dzīvnieku veselību un labturību, kā arī no dzīvniekiem iegūtās pārtikas drošību.

Latvijā veterinārās zāles iedala recepšu un bezrecepšu zālēs. Produktīvo dzīvnieku ārstēšanā nozīmīgākās veterināro zāļu grupas – antibiotikas, vakcīnas un pretparazītārie līdzekļi ir recepšu medikamenti, un to lietošana ir atļauta tikai pēc veterinārārsta norādījumiem un diagnozes uzstādīšanas, tāpēc **par produktīvo dzīvnieku ārstēšanai un profilaksei nepieciešamo medikamentu izvēli atbild veterinārārsti..**

Dzīvnieku īpašnieka pienākums ir precīzi ievērot veterinārārsta norādījumus.

Pārmērīga **antibiotiku** lietošana ir radījusi pret antibiotikām nejūtīgus (rezistentus) slimību ierosinātājus, kas šobrīd ir nopietna problēma gan dzīvnieku, gan cilvēku medicīnā. Pieaug gadījumi, kad antibiotikas nepalīdz pret noteiktiem slimību ierosinātājiem, tāpēc dzīvnieku īpašniekam ir svarīgi:

- 1) ievērot veterinārārsta noteikto devu, ārstēšanas kursa ilgumu un zāles lietot tikai tiem dzīvniekiem, kuriem veterinārārsti tās nozīmējis;
Jāatceras, ka gan pārāk lielas devas, gan devas, kas zemākas par noteikto, nenodrošinās pareizu ārstēšanu, bet veicinās pret antibiotikām izturīgu ierosinātāju veidošanos.
- 2) ievērot veterinārārsta noteikto zāļu izdalīšanās periodu (**droša pārtika**);
- 3) rūpīgi pierakstīt un saglabāt visu informāciju, kas attiecas uz dzīvnieku ārstēšanu.

Viens no nozīmīgākajiem slimību profilakses līdzekļiem ir **vakcinācija**.

Vakcinācijai ir jābūt pamatotai, tāpēc konkrētās saimniecības konkrēto dzīvnieku vakcinācijas plānu izstrādā **veterinārārsti sadarbībā ar dzīvnieku īpašnieku**.

Arī par **pretparazitāro līdzekļu** izvēli produktīvo dzīvnieku ārstēšanai **atbild veterinārārsts**. Jāņem vērā, ka daudzu pretparazitāro līdzekļu aktīvās vielas ir toksiskas ne tikai parazītiem, bet arī pašam dzīvniekam, videi un veterinārārstam vai dzīvnieka saimniekam, kas zāles ievada, tāpēc **dzīvnieka īpašniekam**:

- atbildīgi jāizturas un jāievēro visi veterinārārsta norādījumi gan attiecībā uz devu, gan ārstējamajiem dzīvniekiem, gan ganišanas ierobežojumiem. Piemēram, vairākus gadus pēc kārtas nevar lietot vienus un tos pašus pretparazitāros līdzekļus, jo arī pret šīm veterinārajām zālēm veidojas rezistence.
- jāatceras, ka veterināro zāļu lietošana ir viens no līdzekļiem, kā uzlabot dzīvnieku veselību, nodrošināt to labturības prasību ievērošanu un sagādāt cilvēkiem drošu un veselīgu pārtiku. Tomēr nedrīkst aizmirst par **higiēnas ievērošanu** dzīvnieku novietnē un atbilstošu dzīvnieku **ēdināšanu**. Par higiēnas un ēdināšanas režīma ievērošanu saimniecībā ir tieši atbildīgs **dzīvnieka īpašnieks**.

Atsauces „BIO”, „EKO”, „Organic” izmantošana pārtikas produktu marķējumā

Latvijas tirgū bieži tiek piedāvāti pārtikas produkti ar dažādiem uzrakstiem „Bioloģisks”, „Eko”, „Organic”, kā arī sniegti dažādi vēstījumi, kas reizēm maldina un rada nepatiesu priekšstatu par produkta patieso būtību.

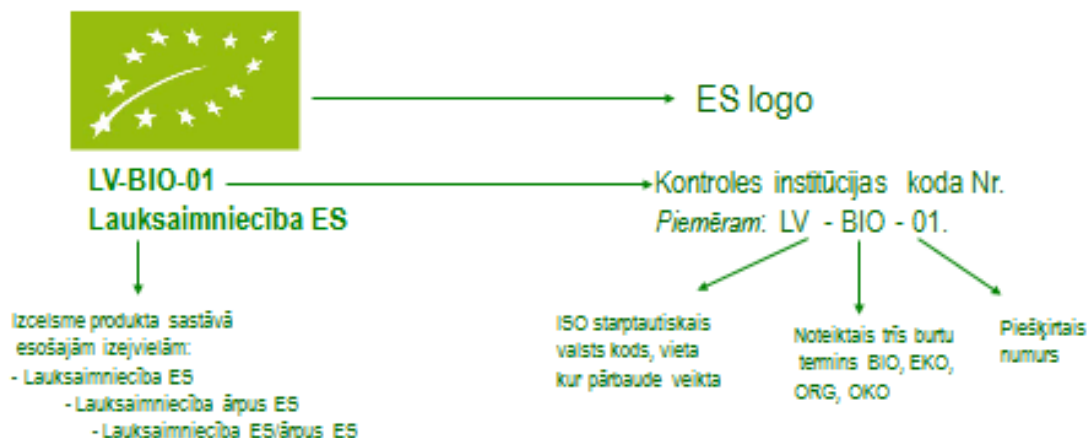
Patērētājiem jābūt modriem, rūpīgi jāiepazīstas ar bioloģisko pārtikas produktu marķējumu. Gadījumos, kad uzņēmuma nosaukums ir jānorāda uz preces etiķetes vai reklāmā, un tas ietver vārdu daļas „bio”, „eko” vai vārdu „organic”, tad papildus marķējumā jānorāda informācija, ka šis produkts nav ražots ar bioloģiskās lauksaimniecības metodēm.

Padomes 2007. gada 28. jūnija Regulas (EK) Nr. 834/2007 par bioloģisko ražošanu un bioloģisko produktu marķēšanu un par Regulas (EEK) Nr. 2092/91 atcelšanu (turpmāk – regula) 23.pants attiecībā uz tādu terminu lietošanu, kas norāda uz bioloģisko ražošanu, nosaka, ka regulas pielikumā minētos terminus, kā arī to atvasinājumus vai deminutīvus, piemēram, „bio” un „eko”, var izmantot visā Kopienā un jebkurā Kopienas valodā, atsevišķi vai saistīti, tādu produktu marķēšanai un reklamēšanai, kuri atbilst šīs regulas prasībām.

Latvijā bioloģiskās lauksaimniecības produktu sertifikāciju veic 2 kontroles institūcijas:

- sertifikācijas institūcija „Vides kvalitāte” (kods LV-BIO-01);
- Valsts SIA „Sertifikācijas un testēšanas centrs” (kods LV-BIO-02).

Bioloģisko produktu marķējumā ir jābūt sekojošām obligātajām norādēm: Eiropas Savienības logo, dalībvalsts kontroles institūcijas koda Nr. un izcelsme produkta sastāvā esošajām izejvielām.

Kontaktinformācija par Pārtikas un veterinārā dienesta pārvaldēm

Rīgas pilsētas pārvalde

Lubānas iela 49, Rīga, LV-1073

Tāl. 67039707

Rietumpierīgas pārvalde

„Krīvi“, Tumes pagasts, Tukuma rajons, LV-3139 Tāl. 631-25850

Ziemeļpierīgas pārvalde

Kraujas iela 21/23. Rīga, LV-1024

Tāl. 67994265

Ziemeļpierīgas pārvalde (filiāle) – Dravnieku iela 6, Ogre, LV-5000

Ziemeļpierīgas pārvalde (filiāle) – Priēžu iela 10a, Limbaži, LV-4001

Austrumvidzemes pārvalde

Lauku iela 5, Gulbene, LV-4401

Tāl. 644-74425

Austrumvidzemes pārvalde (filiāle) – Pils iela 16, Alūksne, LV-4301

Austrumvidzemes pārvalde (filiāle) – Skolas iela 27, Madona, LV-4801

Ziemeļvidzemes pārvalde

Raiņa iela 21, Valmiera, LV-4201

Tāl. 642-07313

Ziemeļvidzemes pārvalde (filiāle) – „Muižnieki“, Drabešu pagasts, Cēsu rajons, LV-4100

Dienvidlatgales pārvalde

Varšavas iela 24, Daugavpils, LV-5404

Tāl. 654-34599

Dienvidlatgales pārvalde (filiāle) – Daugavpils iela 59, Preiļi, LV-5350

Dienvidlatgales pārvalde (filiāle) – Latgales iela 6, Krāslava, LV-5601

Ziemeļlatgales pārvalde

Liepu iela 33, Rēzekne, LV-4600

Tāl. 646-22160

Ziemeļlatgales pārvalde (filiāle) – Latgales iela 248, Ludza, LV-5700

Ziemeļlatgales pārvalde (filiāle) – Bēzpils iela 62, Balvi, LV-4501

Dienvidzemgales pārvalde

Helmaņa iela 10, Jelgava, LV-3004

Tāl. 630-07694

Dienvidzemgales pārvalde (filiāle) – Uzvaras iela 3, Bauska, LV-3901

Dienvidzemgales pārvalde (filiāle) – Zemgales iela 44a, Dobele, LV-3701

Austrumzemgales pārvalde

Brīvības iela 88, Jēkabpils, LV-5201

Tāl. 652-34036

652-20726

Austrumzemgales pārvalde (filiāle) – Spīdolas iela 11, Aizkraukle, LV-5101

Dienvidkurzemes pārvalde

E. Veidenbauma iela 11, Liepāja, LV-3401

Tāl. 634-01902

Dienvidkurzemes pārvalde (filiāle) – Pilsētas laukums 2, Kuldīga, LV-3301

Dienvidkurzemes pārvalde (filiāle) – Kuldīgas iela 84, Saldus, LV-3801

Ziemeļkurzemes pārvalde

Daģu iela 2, Talsi, LV-3201

Tāl. 632 – 91660

Ziemeļkurzemes pārvalde (filiāle) – Sarkanmuižas dambis 25b, Ventspils, LV-3601